

УДК 78:7.079

Цитування:

Ткач А. А. Відродження фольклору в сучасному просторі українців. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Вип. 37. Київ: ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 134-138.

Tkach A. (2020). Revival of folklore in the modern space of ukrainians. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats'*, 37, 134-138 [in Ukrainian].

Ткач Анна Андріївна,

викладач факультету музичного мистецтва
Київського національного університету
культури і мистецтва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9698-1605>
anna.arnasio@ukr.net

ВІДРОДЖЕННЯ ФОЛЬКЛОРУ В СУЧАСНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНЦІВ

Мета дослідження полягає в дослідженні особливостей функціонування фольклору в сучасному мистецькому просторі України та наголошенні на тих чинниках, що свідчать про його відродження. Реалізація цієї мети передбачає вирішення завдань, пов'язаних із виокремленням звернення до фольклору в академічній і неакадемічній вітчизняній музичній культурі сьогодення, а також наголошенні на напрямках її теоретичного обґрунтування. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні методу аналізу, який використовується для виявлення фольклорних проявів у музичній культурі України. Залучення міждисциплінарного підходу дозволяє розширити уявлення про напрями дослідження фольклору. Компаративний метод надає можливість виявити специфіку трансформації ролі фольклору у творах академічних композиторів. **Наукова новизна** полягає у висвітленні тих чинників, що дають змогу стверджувати про відродження фольклору в сучасному просторі України. Це – широке опрацювання фольклору в академічній і неакадемічній музичній культурі, намагання синтезувати народні пісні із сучасними техніками композиції, а також звернення до окремих елементів народної музики – вокальної манери, інструментарію, ладової та ритмічної основи. **Висновки.** Сучасна музична культура України розвивається в тісному зв'язку із фольклором. Це рівень взаємодії, який пов'язаний не з прагненням запозичити певні елементи, а, скоріше, відкрити нові смисли в тому, що пов'язане з національним корінням і виступає джерелом етнічної своєрідності. Прояви фольклору можна віднайти в академічній музиці України, для якої така практика стала своєрідною незмінною традицією. Так само чисельні приклади синтезу народних музичних елементів із сучасними техніками наявні в неакадемічній музиці, причому ці сполучення можуть не лише вкладатися у вже відомі стилі, як-от етно-рок, фолк-рок, а й фольктроніка, який виступає одним із перспективних напрямів. Змінюються також підходи, пов'язані з дослідженням фольклору, які спрямовані на поєднання здобутків етнографії та фольклористики з математичними та фізичними науками, що свідчить про зміну вектора розробок, зумовлених розвитком новітніх технологій. Усе це дає змогу говорити про відродження фольклору в просторі українців і його потенціал для розвитку майбутнього мистецтва.

Ключові слова: фольклор, музична культура, пісня, академічна музика, композитор, неакадемічна музика.

Ткач Анна Андріївна, преподаватель факультета музыкального искусства Киевского национального университета культуры и искусства

Возрождение фольклора в современном пространстве украинцев

Цель исследования заключается в исследовании особенностей функционирования фольклора в современном художественном пространстве Украины и очерчивании факторов, свидетельствующих о его возрождении. Реализация данной цели предполагает решение задач, связанных с обозначением обращения к фольклору в академической и неакадемической отечественной музыкальной культуре настоящего, а также определением направлений ее теоретического обоснования. **Методология исследования** заключается в применении метода анализа, который используется для выявления фольклорных проявлений в музыкальной культуре Украины. Привлечение междисциплинарного подхода дает возможность расширить представление о направлениях исследования фольклора. Компаративный метод позволяет выявить специфику трансформации роли фольклора в произведениях академических композиторов. **Научная новизна** заключается в освещении тех факторов, которые позволяют утверждать о возрождении фольклора в современном пространстве Украины. Проявлением вышесказанного является широкое обращение к фольклору в академической и неакадемической музыкальной культуре, попытки синтезировать песни с современными техниками композиции, а также использование отдельных элементов народной музыки – вокальной манеры, инструментария, ладовой и ритмической основы. **Выводы.** Современная музыкальная культура Украины развивается в тесной связи с фольклором. Это уровень взаимодействия, который проявляется не в стремлении позаимствовать определенные элементы, а, скорее, открыть новые смыслы в том, что связано с национальными корнями, и выступает источником этнического своеобразия. Проявления фольклора можно найти в академической музыке Украины, для которой подобная практика стала своеобразной неизменной традицией. Также многочисленные примеры синтеза народных музыкальных элементов с современными техниками можно найти в неакадемической музыке, причем эти явления могут не только вкладываться в уже известные стили, например этно-рок, фолк-рок, но и стиль фольктроника, который выступает одним из перспективных направлений. Меняются также подходы, связанные с исследованием фольклора, направленные на сочетание достижений этнографии и фольклористики с математическими и физическими науками, свидетельствующие об изменении вектора разработок, обусловленных развитием новейших технологий. Все

это позволяет говорить о возрождении фольклора в украинском пространстве и его потенциале для развития будущего искусства.

Ключевые слова: фольклор, музыкальная культура, песня, академическая музыка, композитор, неакадемическая музыка.

Tkach Anna, Lecturer, Faculty of Music, Kyiv National University of Culture and Arts

Revival of folklore in the modern space of ukrainians

The purpose of the article is to investigate the features of the functioning of folklore in the modern art space of Ukraine and outline the factors indicative of its revival. The implementation of this goal involves solving the problems associated with the designation of appeal to folklore in the academic and non-academic domestic musical culture of the present, as well as determining the directions of its theoretical justification. **The methodology** of the research consists in applying the analysis method, which is used to identify folklore manifestations in the musical culture of Ukraine. Attracting an interdisciplinary approach allows us to expand our understanding of the directions of folklore research. The comparative method allows us to identify the specifics of the transformation of the role of folklore in the works of academic composers. **The scientific novelty** lies in the coverage of those factors that allow us to argue about the revival of folklore in the modern space of Ukraine. A manifestation of the above is a wide appeal to folklore in academic and non-academic musical culture, attempts to synthesize songs with modern compositional techniques, as well as the use of individual elements of folk music - vocal style, instrumentation, frets and rhythmic foundations. **Conclusions.** The modern musical culture of Ukraine is developing in close connection with folklore. This level of interaction, which is manifested not in the desire to borrow certain elements, but rather to discover new meanings in what is connected with national roots, acts as a source of ethnic identity. Manifestations of folklore can be found in the academic music of Ukraine, for which this practice has become a kind of unchanging tradition. Numerous examples of the synthesis of the folk musical elements with modern techniques can also be found in non-academic music, and these phenomena can not only be embedded in already known styles, for example, ethno-rock, folk-rock, but also folktronica, which is one of the promising directions. The approaches associated with the study of folklore, aimed at combining the achievements of ethnography and folklore with the mathematical and physical sciences are also changing, indicating a change in the vector of developments due to the development of the latest technologies. All this allows us to talk about the revival of folklore in the Ukrainian space and its potential for the development of future art.

Key words: folklore, musical culture, song, academic music, composer, non-academic music.

Актуальність теми дослідження. Фольклор є невід'ємною частиною музичної культури народу. Проте форми його функціонування в контексті музичного простору можуть бути надзвичайно різними та демонструвати як етап розвитку, активної циркуляції, так і певного застою. У сучасній музичній культурі України наявні процеси, що свідчать про відродження фольклору. Причому ця тенденція проявляється в різних сферах, як у практичній, так і суто теоретичній царині, адже реалізується як у виконанні фольклору, так і його дослідженні в мистецтвознавчих розвідках вітчизняних авторів. Попри наявність чималої кількості робіт, де висвітлюються різні аспекти, пов'язані з фольклором, не вистачає розробок, де були б системно викладені всі магістральні напрями, що дотичні до народної творчості українців.

Аналіз досліджень і публікацій. Нині наявний ряд досліджень, пов'язаних із фольклором. Зокрема, робота А. Іваницького «Історичний синтаксис фольклору. Проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики» [3], де системно висвітлюються фольклорні елементи та розкривається їх взаємозв'язок із розвитком культури. В. Максимюк та І. Фетисов [5] у спільній публікації пропонують нові підходи, пов'язані з дослідженням інтенсивності та тривалості звуків ритмічного супроводу на барабані в інструментальному награванні «Український гопак». Тему впливу фольклору на композиторську творчість окреслено в роботі Ю. Насирової [7]. Особливості використання народної співацької манери в композиторських

творах представлено в статті Н. Яговенко, В. Дріневської та С. Власової [8]. Загальні питання, пов'язані зі стилем, сутністю та історичною динамікою цього поняття представлено в монографії О. Коннова [4]. Специфіка естрадного вокального мистецтва на початку ХХІ століття, а саме його полістилістичність окреслено в розробці С. Манько [6]. Вказані праці, хоча й становлять чималу методологічну основу, проте не вичерпують усі аспекти, пов'язані з функціонуванням фольклору в сучасній музичній культурі України.

Мета дослідження полягає в дослідженні особливостей функціонування фольклору в сучасному мистецькому просторі України та наголошенні на тих чинниках, що свідчать про його відродження.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи мистецьку практику в рамках конкретної культури, можна відмітити певні риси, які будуть спільними. Це ті інтегративні чинники, які споріднюють як академічну музику, в якій піднімаються глибокі філософські питання, так і суто розважальну, естрадну, неакадемічну, яка спрямована, насамперед, на задоволення потреб масового споживача. В останні десятиліття можна відмітити стійкий інтерес до фольклору в музичній культурі України. А. Іваницький, відомий український дослідник фольклору, зауважував, що даний тип народної творчості має надетнічний характер, тому він багато в чому зберігає своє значення поза часовими межами. «Музичний фольклор – органічна частина історії, географії та біології, продукт розвитку рефлексуючого мислення і

біосфери. Римоструктурні архетипи почали складатися в первісному мистецтві – тоді, коли не було ще сучасних етносів. Тому логічні коди фольклору в однаковій мірі є факторами як етнічними, так і надетнічного» [3, 398]. Фольклор виступає джерелом натхнення для багатьох композиторів, виконавців, спрямовуючи їх творчість, у певному сенсі, у бік, дотичний до народної творчості. Ця тенденція знаходить прояв у всіх музичних напрямках без виключення. Фольклорне начало спочатку діяло як головна визначальна структура, це була основна ідея, яка народжувала форму твору. Проте поступово ця тенденція дещо модифікується. Ю. Насирова наголошує на зміні ролі фольклору, який тепер корелює можливість створити твір, що має високу художню цінність. «І якщо на початковому етапі превалювала фольклорна ідея-сенса, на сучасному етапі пріоритети семантичної фольклорної складової та її технічної, вірніше, технологічної сторони – структури зрівнялися» [7, 49]. Міцні духовні зв'язки авторів музики з національною музичною фольклорною основою, які доповнюють майстерністю технологічного рівня, сприяють створенню справжнього твору мистецтва.

Якщо згадати мистецьку практику академічних композиторів України, то звернення до фольклору стало однією з провідних ознак національного музичного стилю. Доцільно звернутись до визначення вітчизняного дослідника О. Коннова, який у своїй монографії окреслює стиль як єдність, що історично обумовлена рядом семантичних і формальних особливостей: «Художній стиль – це ступінчата (багатошарова) система змістовних, формальних і матеріальних особливостей витвору, у яких окремий автор, мистецька група, народ, епоха виражають себе закономірно й послідовно, тобто так, що результати їхньої діяльності утворюють єдність, обумовлюють один одного» [4, 57]. Починаючи з ХІХ століття, прагнення до переосмислення фольклору знаходило втілення у творах українських композиторів – М. Лисенка, М. Леонтовича, С. Людкевича, Л. Ревуцького та Б. Лятошинського. За радянських часів така тенденція дещо зійшла нанівець, проте, починаючи від неофольклорної хвилі, яка розпочалась у другій половині ХХ століття, стала домінуючою та незмінною рисою вітчизняної композиторської школи. Такі провідні композитори, як Л. Дичко, М. Скорик, Є. Станкович почали звертатися до українського фольклору, використовуючи його як джерело для творчості, застосовуючи народні мелодії, лади, ритмічні побудови, інструменти, вербальні тексти. Ця риса віднайшла прояв у їх учнів, які, хоча й використовують різні техніки композиції, проте незмінно опрацьовують фольклор. Чисельні хорові твори Г. Гаврилець є надзвичайно близькими до фольклору конкретного

регіону, як-от Буковини, транслюючи типові ладові та інтонаційні звороти, що наявні в авторському музичному матеріалі. Характерним прикладом може слугувати концерт для жіночого хору на народні тексти «Крокове колесо», музично-сценічне дійство за участю співачки Ніни Матвієнко «Золотий камінь посіємо...» та інші твори.

Поєднання фольклорних пісень, виконаних у народній манері співу, використовується в ряді творів сучасних композиторів молодшого покоління. Одним із яскравих прикладів застосування фольклору є твір В. Тормахової «Et sic in infinitum» («І так далі, у нескінченність») (1998) для симфонічного оркестру та народного вокалу. Авторка створює варіації на народну тему, проте проходить вона лише в кінці твору. «Народний вокал у даному творі є своєрідною родзинкою, адже на тлі звучання потрібного складу симфонічного оркестру три вокалісти, що співають народними голосами, дуже добре чути без мікрофонів. За рахунок вираженості динамічного балансу їх поява є цілком обґрунтованою. Голос демонструє пісню, він асоціюється із силою народного духу, що є непереборним при жодних обставинах» [8, 700]. Семантичне значення фольклору та його потенціал для творчості композиторка підкреслює не лише на практиці, а й у своїх теоретичних працях, присвячених взаємодії фольклору й естрадної музики.

Власне, тенденція використання автентичного фольклору набуває все більшого поширення і у ХХІ столітті. Зокрема в ораторії «Гірка зоря» (2016) Д. Перцова, написаній до 30-х роковин Чорнобильської трагедії, використовується автентичний музичний матеріал, який обрамлюється інструментальним супроводом, що представлено в стилістиці, дотичній до авангардних течій ХХ століття, яким притаманна дисонантність, напруженість, гостро-експресивне начало. Таке звернення до фольклору обумовлене тим, що Данило Перцов тривалий час виступає в ансамблі «Хорей Козацька», організатором якого є Тарас Компаніченко (кобзар, бандурист і лірник).

Зовсім в іншому ключі представлений український фольклор у діяльності композиторки А. Загайкевич. Надзвичайно яскраво постають у неї фольклорні елементи. Алла Загайкевич звертається до найдавніших автентичних шарів української обрядової пісенності, майстерно обробляючи їх за допомогою комп'ютерного устаткування. Її твори, що є надзвичайно новаторськими, стали зразком, якому слідує не лише академічні композитори, а й популярні виконавці. Музика А. Загайкевич до кінострічок, серед яких варто згадати «Поводир», «Козак Мамай», стала еталоном сучасного композиторського мислення. Музичний продукт, який створює ця композиторка, зближує різні покоління

та подає фольклор таким чином, що він стає зрозумілим і близьким людям сьогодення.

Найпоширенішою формою циркуляції фольклору в академічному музичному просторі виступає жанр обробки – хорової, вокально-інструментальної, суто інструментальної, який присутній у творах фактично кожного вітчизняного композитора. Ця модель представлена й у творах популярних виконавців, які дуже часто звертаються до народних пісень, переосмислюючи їх і обрамлюючи в контексті стилістики року, джазу чи поп-музики. Таких прикладів є чимало. Зокрема, можна згадати творчість гурту «Воплі Відоплясова», який неодноразово робив різні версії пісні «Щедрик», виконуючи з дитячим хором, розкриваючи її сакральні сенси. Так само наявне звернення до такої колядки, як «Добрий вечір тобі, пане господарю», що є однією з найчастіше виконуваних. Її виконували такі естрадні виконавці, як Руслана Лижичко в альбомах «Добрий вечір тобі» (2003) та «Останнє Різдво 90-х» (1999), гурт «Пікардійська терція» в альбомі «З Неба до Землі» (2004), гурт «ВВ» на концерті «Різдвяна історія з Тіною Кароль 2020», а також є спільно записаний наприкінці 2019 року трек такими співаками, як Олег Винник, Таюне і Олександр Пономарьов.

Одним з останніх проєктів Олега Скрипки – фронтмену гурту «ВВ» – є спільні виступи з Національним академічним оркестром народних інструментів, що проходять протягом останніх років. Починаючи з 2017 по 2020-ті роки їх спільна творчість дозволяє підкреслити значимість українського народного інструментарію, розкрити виразні можливості оркестрового звучання, яке добре сполучається з рок-стилістикою. Останній із серії концертів – «Різдвяний концерт «Щедрик»» за участю Олега Скрипки та НАОНІ пройшов у Львівському оперному театрі 8 січня 2020 року. Цей оркестр активно співпрацює з іншими виконавцями, у тому числі з Onuka, яка надзвичайно яскраво представила в електронній композиції «Дихати» народний інструментарій (бугай, трембіти та інші) на конкурсі «Євробачення» у 2017 році не як конкурсантка, а як запрошена зірка. «Найоригінальнішим проєктом у цьому контексті можна вважати український електро-фольк-гурт «ОНУКА» (існує з 2013 р., а вже у 2017 р. став особливо популярним після яскравого виступу на сцені Євробачення в ролі гостей конкурсу), вокалісткою якого є Наталка Жижченко (котра сама під час виступів також грає на окарині, омнікорді, свирілі чи перкусійних інструментах). Цей гурт органічно поєднує як українські етнічні мотиви, так і сучасні ритми електронної музики. Навіть склад гурту є оригінальним для сучасних колективів, адже до нього входять бандура, барабан, клавішні, два

тромбони, валторна, а іноді навіть трембіта, і це все в гармонічному поєднанні з електронними семплами» [6, 235]. Власне, такі музичні проєкти поєднують елементи різних стильових напрямів. Можна визначити його як фольктроніку, тобто стиль, що поєднує різні елементи народної музики (інструменти, мелодії, вокальну манеру) і електроніки, яка включає електронні та танцювальні ритми, своєрідний саунд.

Для діяльності Олега Скрипки характерне прагнення актуалізувати фольклор, надавши йому «другого дихання», що проявляється не лише у використанні музичних елементів фольклору, а й у створенні проєктів з іншими гуртами, у тому числі тих, які займаються етнографічною діяльністю. Мова йде про підтримку та промоушн діяльності українського ансамблю аутентичної музики «Божичі», який активно працює в напрямку дослідження українських сіл із метою збирання та виконання автентичного фольклору. Етнографічні розвідки, які здійснювали учасники гурту, мали на меті запис фольклорних джерел під час байдаркових експедицій річками України, зокрема такими, як Десна, Псел, Вовча, Самара, Ворскла, Оріль, Південний Буг, Айдар, Сіверський Донець, Бик, Красна, Снов. Гурт не лише активно пропагував фольклор у його первозданному вигляді, а також спрямував свою діяльність у напрямку розвитку автентичного народного танцю. «Божичі» є одним із засновників «Школи традиційного народного танцю» (з 2016 року – «Школа танців ансамблю «Божичі»).

Цікавий напрям діяльності обрав український фольклорний гурт «GG Гуляйгород». Цей колектив займається активним дослідженням українського традиційного фольклору, проте його вони виконують не суто у вокальному автентичному викладі, а додають також інструментальний супровід. Він складається не лише з таких традиційних народних інструментів, як сопілка та цимбали, а й використовуються різноманітні ударні інструменти і діджейський пульти. Такі творчі експерименти дотичні до тих проєктів, які характерні для Onuki й інших виконавців, що синтезують фольклор і сучасні техніки. Отже, можна відмітити інтерес до обрядового українського фольклору, який був продемонстрований на концерті «Різдвяна історія з Тіною Кароль 2020», де були такі колядки, як «Нова радість стала» у виконанні Дзідзьо, «Роди, боже, жито» – Jerry Neil та Khayat, виконану в стилі фольктроніка.

Інтерес до фольклору демонструють також і мистецтвознавці. В останні десятиліття з'явилася ціла низка робіт, у яких досліджуються різні аспекти фольклору, наприклад монографії О. Ваврик «Кобзарські школи в Україні» [1], С. Грици «Трансмісія фольклорної традиції: етномузикологічні розвідки» [2] та інші.

Надзвичайно прогресивний підхід до аналізу фольклору представлений у публікації В. Максимюка та І. Фетисова, де пропонується використовувати метод тензометричних досліджень для виявлення «часових і динамічних характеристик актів виконання музики на ударних інструментах» [5, 14], що виходить за межі суто музикознавчих розвідок, а має міждисциплінарний характер. Автори пропонують використовувати LMS SCADAS Mobile – універсальний мобільний аналізатор для експериментального дослідження процесів деформування в елементах конструкцій, що відбуваються під дією ударної хвилі.

Наукова новизна полягає у висвітленні тих чинників, що дають змогу стверджувати про відродження фольклору в сучасному просторі України. Це широке опрацювання фольклору в академічній і неакадемічній музичній культурі, намагання синтезувати народні пісні із сучасними техніками композиції, а також звернення до окремих елементів народної музики – вокальної манери, інструментарію, ладової та ритмічної основи.

Висновки. Сучасна музична культура України розвивається в тісному зв'язку із фольклором. Це рівень взаємодії, який пов'язаний не з прагненням запозичити певні елементи, а, скоріше, відкрити нові смисли в тому, що пов'язане з національним корінням, виступає джерелом етнічної своєрідності. Прояви фольклору можна віднайти в академічній музиці України, для якої така практика стала своєрідною незмінною традицією. Так само чисельні приклади синтезу народних музичних елементів із сучасними техніками наявні в неакадемічній музиці, причому ці сполучення можуть не лише вкладатися у вже відомі стилі, як-от етно-рок, фолк-рок, а й фольктроніка, який виступає одним із перспективних напрямів. Змінюються також підходи, пов'язані з дослідженням фольклору, які спрямовані на поєднання здобутків етнографії та фольклористики з математичними та фізичними науками, що свідчить про зміну вектора розробок, зумовлених розвитком новітніх технологій. Усе це дає змогу говорити про відродження фольклору в просторі українців і його потенціал для подальшого дослідження та розвитку майбутнього мистецтва.

Література

1. Ваврик О. Кобзарські школи в Україні. Тернопіль : Збруч, 2006. 221 с.
2. Грица С. Й. Трансмісія фольклорної традиції: етномузикологічні розвідки. Київ-Тернопіль : Астон, 2002. 236 с.
3. Іваницький А. І. Історичний синтаксис фольклору. Проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики. Вінниця : НОВА КНИГА, 2009. 404 с.
4. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
5. Максимюк В., Фетисов І. Дослідження інтенсивності та тривалості звуків ритмічного супроводу на барабані награвання «Український гопак». Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2019. Чис. 1(65). С. 7-18.
6. Манько С. Б. Полістилістичність естрадного вокального мистецтва на початку ХХІ ст. (на прикладі українських сучасних артистів) // Культура України, 2017. Випуск № 57. С. 232–240.
7. Насырова Ю. К вопросу современной трактовки проблемы фольклор-композитор. European Journal of Arts, 2016. № 3. С. 47–50. DOI: <http://dx.doi.org/10.20534/EJA-16-3-47-50>.
8. Яговенко Н. В., Дріневська В. С., Власова С. А. Застосування народного вокалу у творах Вероніки Тормахової // Молодий вчений, 2017. № 11. С. 699–702.

References

1. Vavrik, O. (2006). Kobzar schools in Ukraine. Ternopil : Zbruch [in Ukrainian].
2. Grytsa, S.Y. (2002). Transmission of the Folklore Tradition: Ethnomusicological Intelligence. Kyiv-Ternopil : Aston [in Ukrainian].
3. Ivanitsky, A. I. (2009). Historical syntax of folklore. Problems of the origin, timing, and decoding of folk music. Vinnitsa : NEW BOOK [in Ukrainian].
4. Konnov, O. F. (2015). Historical dynamics of artistic style. Kyiv: Publishing House of N.P. Drahomanova [in Ukrainian].
5. Maksymyuk, V., Fetisov, I. (2019). Investigation of the intensity and duration of sounds of rhythmic accompaniment in the «Ukrainskyi hopak». Studii mystetstvoznavchi: Teatr. Muzyka. Kino. Kyiv: IMFE im. M.T.Rylskoho, 1 (65), 7–18 [in Ukrainian].
6. Manko, S. B. (2017). Polystylistic pop art in the early XXI century (on the example of Ukrainian contemporary artists). Kultura Ukrainy, № 57, 232–240 [in Ukrainian].
7. Nasyrova, Y. (2016). On the issue of contemporary interpretation of the problem of folklore-composer. European Journal of Arts, 3, 47–50 [in Russian].
8. Yagovenko, N. V., Drinevskaaya V. S., Vlasova S. A. (2017). The use of folk vocals in the works of Veronica Tormakhova. Molodyi vchenyi, № 11, 699–702 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.03.2020
Прийнято до друку 01.04.2020